

KURYER LITIEWSKI

w WILNIE dnia 1. Maia V. S. ROKU 1809.

KRZEMIENIEC d. 7 Kwietnia. Gimnazjum Wołyńskie jest celniejszą szkołą w południowych od Polski do Rossyi przyłączonych Guberniach. Gorliwość obywatelska pomnaża jego fundusze. Między wielu ofiarami, które taż szkoła odbiera, znamienite otrzymuje miejsce zapis JP. Lörneta różnych uczonych zgromadzeń członka. Dał dwakroć stotysięcy złotych w srebrze kapitału. Procent od tej summy dzieli się na utrzymanie czterech ubogich uczniów z tej Gubernii i odkładanie dla nich części dochodu na kapitał. Celujący w nauce iakiejkolwiek religii i stanu, byle wolny, po najsłabszym examinie będzie przyjęty na ten fundusz. Po skończonych kursach jeszcze cztery lata do wybranej przez siebie iakiej części nauki przykładać się ma. Woyaż w ostatnich dwóch latach jest mu dozwolony za wolą opiekuna tego funduszu. Jeżeli dobrze się sprawuje, oddaie mu się kapitał zebrany około 20000 złotych, żadnego obowiązku na niego niekładzie fundator, tylko aby przyrzekł być wiernym Panującemu, Ojczyźnie, i być wdzięcznym Obywatelom Wołyńskim a szczególniey Gimnazjum Wołyńskiemu. Opiekunami tego funduszu i uczniów podług oddzielnych warunków, są JW. Tadeusz Czacki, jego syn, wnuk, i cała jego linia męska, tudzież Wołyńskie Gimnazjum. Monarcha łaskawie potwierdził ten fundusz w dniu 6 marca roku bieżącego. W dniu dzisiejszym oddał JW. Czacki list JW. Ministra powszechnego oświecenia JP. Lornetowi, który jeszcze do tego funduszu przydał rubli srebr: 3600, a osobno bibliotekę swoją Gimnazjum Wołyńskiemu darował. Jeżeli zawsze jest rzeczą piękną przynosić dary dla sprawy oświecenia, równie przykładne są powody, które miał w zrobieniu tego funduszu „Zebrałem (są słowa jego) na Wołyńskiej ziemi majątek, wracam go Wołynianom.

S. PETERSBURG V. S. 20 Kwietnia. Zostali Generali Maiorami dystyngwujący się Półkownicy Szef Mohilewskiego m. pólku X. Sibirski, Grodzieńskiego h. p. Anzelman. J. J. Mość obawia swoje ukontentowanie korpusowi wazowskiemu pod dowództwem Generala od Infanterji Barklay de Tolli będącemu za odważny i trudny przechód przez Kwarken na szwedzkie brzegi, i korpusowi Uleaborgskiemu dowództwa GA. Graffa Szuwałowa, przytym dla każdego żołnierza po 2 ruble dać kazał i nadto na pamiątkę tryumfów tych 2 korpusów, i przedniey straży korpusu Alańskiego pod komendą GM. Kulniewa będącey, żołnierzom srebrne medale na wstędze błękitney przeznaczył. Minister wojenny obawia, że opatrzone w żywność starą Finlandyą do lipca, nową Fin-

landyą, gdzie były korpusy Wazowski, Abovski i Helfingforski do 1 września, korpus Uleaborski do połowy października; nadto są magazyny w Tawasthus i Kuopio, które wystarczą każdy na 24 t. ludzi na miesiąc.

Minister sprawiedliwości X. Łopuchin Plenipotentowi X. Radziwiłła Wdy: tajnego konsyliarza, Regentowi Xaweremu Czeczotowi prosiącemu o naznaczenie osobney Kommissyi dla odgraniczenia starostwa Borysowskiego, donosi, że na to najwyższe zezwolenie nie nastąpiło.

PARYŻ d. 18 Kwietnia Odebraliśmy urzędową wiadomość o zaczęciu kroków nieprzyjacielskich. D. 9 AX. Karol, napisał do najwyższego wodza wojsk francuzkich list w tych wyrazach „Na skutek oświadczenia od Cesarza austriackiego Imperatorowi Napoleonowi uczynionego, donoszę głównie komenderującemu francuzkiemu, że ruszę naprzód z wojskami pod memi rozkazami będącemi, i po nieprzyjacielsku traktować będę tych którzy mnie opierać się zechcą „Nadzwyczajny goniec przyniósł tym wiadomość d. 12 do Strazburga Mar: Berthier X. Neufchatel W. Vice-hetmanowi i Maior Generalowi W. armii; daley telegraf doniósł o tym do Paryża Napoleonowi. Pamiętny będzie w dziejach dzień kwietnia 9 w którym Austriacy zapowiedzieli razem i pokoy zerwany i wojnę zaczęta, wzdłuż 400 mil granicy. Tym większy jeszcze w potomności, że od dnia tego zaczyna się osnowa szczęścia lub niedoli tylu ludów. Dnia 13 rano Imperator opuścił tę stolicę udając się do Niemiec: d. 15 rano o piątej przybył do Strazburga; tegoż dnia wieczorem przejeżdżał przez Ettingen, nocował w Sztudgard, z kąd nazajutrz do Munich udał się. Kieźna Badeńska spotkała w Ettingen Napoleona a potem pojechała z W. X. Badeńskim do Strazburga, gdzie mieszka Imperatorowa. Część gwardyi wyprzedziła monarchę kilku dniami, pocztą wyjeżdżając ze stolicy; dla drugiey części rek wizycyą zajęto wszystkie karety, które mają przenieść gwardyaków na dwie stacye od stolicy. Gwardya Kraśńskiego razem z gwardyą która z Hiszpanii powróciła, do Niemiec udała się. Za Imperatorem wyiechali do Niemiec Mar: Lannes X. Montebello, który po dobytciu Sarragossy niedawno tu powrócił, General gwardyi Arighi X. Padwy, G. Sawary X. Rovigo, Mar: Kellerman X. Valmy. G. Maedonald pamiętny z odbytey kampanii we Włoszech i trzydniowey bitwy pod Placencyą powrócił do czynney służby, i do Włoch wyjechał, mając służyć pod Eugeniuszem Vice - królem włoskim: tamże wyjechał G. Grouchi; ma on dowodzić iazdą.

Po odebraney wiadomości, o weyściu Austriaków do Bawaryi, wraz Mar: Berthier Strazburg opuścił. Mar: Massena d. 12 z Ulm wyjechał do Munich. Mar: Davoust przenosił główną kwaterę z Bambergi, do Norymbergi Heinnau i Ratyzbony. Mar: Massena zgromadzić się kazał swoim wojskom między Neuburg Auspurgiem i Donawarth. Mar: Lefebvre X. Gdański podług danych rozkazow cofał się przed następującym nieprzyjacielem. Naybiegley si wodzowie są zwołani, wielkie i bitne woyska są zgromadzone; wszystko zapowiada wielkie wypadki. G. Nansouti pierwszy koniuszy dowodzi piękną dywizyą kirysierow. Królowa hollenderska wyjeżdża do Strazburga. Król Bawarski z całym dworem wyjechał z Munich d. 11 rano do Dillingen miasta leżącego nad Dunaiem między Ulm i Donawerth. Minister skarbowy Hompesch pozostał aż do dalszych rozkazow. Droga wielka wojskowa z Rasztad przez Phortzheim, Vaihingen, Canstad, i Gepingen do Ulmu iest zawalona wojskiem artyleryą i bagażami: wszystko do Bawaryi pośpiesza. Przeciwnie wszystkie kobiety odesłane są z obozu.

Już więc zaczęła się wojna, której cofnąć nie niezdolna, chyba ją zakonczą nowe zwycięstwa i nowe klęski. Kiedy Rząd angielski wezwany do pokoju oświadczył że niemoże wchodzić w układy, ażeby niezniechęcić nieprzyjaciół francuzkich i ich przygotowania nie wstrzymać; rozumieliśmy że ministrowie chcą nas poróżnić tą odezwą z mocarstwami lądowymi, lub zabawić pospólstwo angielskie projektami wieczney wojny; lecz wypadki w Turcyi i nagłe uzbroienie się Austrii ziściły przepowiedzenie i chęci Anglikow. Tryumfują ministrowie, że ich intrygi wzięły pomyslny skutek w Wiedniu i Konstantynopolu; przewyższą zapewne swoich poprzedników w sztuce mnożenia klęsk i nieszczęść. Wszystkie czynności wykazują, iż ministrowie angielscy żądają sławy Erostrata. Zdaie się iż dla tego tylko postawieni na tym dostojnym stopniu, aby zapalali corocznie śmiertelne stosy i na nie stracali ludy i królów, a potem ich się łupami dzielili. Tworząc nową wojnę nieporachowali ani sposobow, ani miejsca, ani czasow. Smieszna błędna i dzika koalicya Austrii Turcyi i Hiszpanii! Czemuż przynajmniej nieposiłkowali skutecznie Hiszpanów lub czemuż nieprzyśpieszyli uzbroienia Austrii i Turcyi? Zdaie się iż chcieli ułatwić francuzom drogę do najszcześniejszych wypadkow, i wyiaśnić sprawiedliwą sprawę. Czy uważać związki Francyi z Austrią do traktatu Prezburskiego, czy zayrzec na stan, w jakim Francya zachowała się, kiedy Austriya podniosła swoją potęgę, zawsze zostanie to przekonanie, że Francya nigdy niemyślała sposobem nieprzyjaznym przeciwko Austrii. Jak tylko woysko francuzkie przeniosło się z Niemiec do Hiszpanii, Austriya ogromne czynić zaczęła przygotowania. Europa cała widziała, że Austriya chcąc iedynie klęsk dawnych wetować, przesiębrała odzyskać to co zwycięstwa i uroczyste traktaty iey odjęły. Ta opinia powszechna odmieniła się w zdanie mniej dogodne Austrii: to iest iż zwycięzca powinien profitować w zupełności z wy-

graney, ponieważ zwyciężeni pamiętać na iego wspaniałość nie są zdolni. Ani wątpić można że Internuncyusz austriacki Sturmer wspierał naysilniey intrygi posła angielskiego Adair w Konstantynopolu: i cóż dokazał? Wystawił Turcyą na wolą nieprzyjaciół, od których całość lub zniszczenie zależy; a w ostatniey kolei, co za widok dla Austrii? Usiłue sama wywrócić tę ogromną zaporę, którą zasłania się od wschodu. Na pierwszy rzut oka zdaie się Anglia zyskiwać w tey koalicyi; lecz w światłym rzeczy rozbiorze każdy postrzeże źródło nowych klęsk dla Brytannii W. Rewolucya angielska w Konstantynopolu rodzi wielkie nader pytanie, Mocarstwo ottomańskie straci lub nie, byt swój w Europie? Anglia wystawiła na igrzysko naydroższe interessa swoje: chcąc pochłonać handel wszystkich narodow, usiławała sama iedną profitować z najszcześniejszey pozycyi, której użyć Turcy nieumieją. Lecz iezeli ta przegroda barbarzyństwa między Europą a Azyą będzie zniesioną, mogą najszcześniejsze dla handlu wyniknąć korzyści; i iak kruciaty przyniosły nauki ze wschodu do Europy, tak wojna terażnieysza może otworzyć źródło bogactw, których zaprzecza lądowi Anglia. Pracią ministrowie naysilniey ziednoczyć Europę przeciwko sobie. Kiedy mocarstwa pierwszego rzędu, walcząc z sobą, niemożły postrzedz tyranii angielskiej na morzu, w krótcie naresztę Europa między dwuch mocarzow rozdzielona otrzyma z ich ręki najszcześniejsze skutki. Przemysł i handel uwolnione zostaną z więzow W. Brytannii, i w dwuch wielkich zakwitną państwach. Ministrowie angielscy wystawią narodowi potęgę Austrii i Turcyi iako niezwalczoną przeciwko Francyi. Ubolewać potrzeba nad ich zaślepieniem, lub barbarzyństwem. Czyż niedosyd dowodu z wojny hiszpańskiej, że nigdy nieposiłkują swoich sprzymierzeńcow, ani ich ratować mogą. Niepotrzeba dowodu, że Turcy, rozprzężona w swoim rządzie, czeka tylko, ktoby ją zabrał, i że Austriya nigdy niezaczęła wojny z mniejszymi siłami, i nigdy niemiała groźniejszych nieprzyjaciół.

Dnia 14 zgromadził się Senat pod prezydencyą Arcy Kanclerza Cambaceres X. Parmy. Przyczyna tego nadzwyczajnego posiedzenia niewiadoma; mówią że Hrabia Champagny minister spraw zewnetrznych przedstawił wszystkie pisma ściągające się do negocyacji z Austrią—Mówią że ieden Ambassador poiedzie do główney kwatery Imperatora przy którym bawić zamysła—Dwie floty przewozowe angielskie z wojskiem z Cork i Cadix wyprawione przybyły d. 9 na rzekę Tagus pod Lizbonę—Dziekanem franmazonow wybrany iest P. Dufournel, starzec 119 lat mający, córkę, która iuż lat 100 dochodzi: łożę paryzkie, których iest 74 koleją sprawować będą uczy dla cnotliwey starości, reprezentować ją będzie ten Patriarcha starych—Jeden korsarz zabrał bogato ładowny statek angielski na kilka millionow frankow szacowany.

LONDYN d. 5 Kwietnia. Rewolucya szwedzka zastanowiła naszych ministrow; niewiemy ieszcze do której strony nowy Rząd przychyli się; rzecz podobna do prawdy; iż będzie

zmuszony do wypowiedzenia nam wojny. Cokolwiek nastąpi, nie przystoi nam opuszczać panowania na morzu Bałtyckim: posłaliśmy więc w tamte strony Admirałów Keats Hood i Saumarez z trzema eskadrami dla zasłony flot naszych i utrzymania władzy morskiej w tej stronie, iak na wszystkich innych morzach. Szczególnie mamy projekt opanować wyspę Bornholm, która na morzu Bałtyckim służyć będzie za skład towarów naszych, iak Malta na morza szrodziemnym—G. Bentinck z officerami i artyleryą morską do Hiszpanii lub Portugallii plynie; Półkownik Congrew w tamte strony udaie się niosąc wiele rac do zapalania, swojego wynalazku. Dwie floty nasze wysadziły przy uściu Tagu pod Lizboną z Cork 2 bataliony gwardyi i 2 regimenta 87my oraz 88my; z Cadix 3 regimenta 9ty 27 i 29ty. Nie pewnego nie wiemy o Portugallii; tu 20 t. francuzów ma bydź w Chaves, piechota stoi w Lumiar, Povo, i Loires, dragonowie są w Cabeca: miejsca te leżą od Lizbony o 3 lub 4 mile. G. Beresford mianowany jest dowodzcą wszystkich sił portugalskich. Nasze woyska osadzają zamki koło Lizbony; wszystkie działa są zdjęte z wałów. Nowa wyprawa wyszła z Cork; do niej należą regimenta 7my, 50ty, 48, 83 i dwa bataliony 55go i 66go; dowodzi temi woyskami MG. Hill i BG. Cambell: cała wyprawa przeznaczona jest do Portugallii, gdzie złączyć się powinna z woyskami już tam będącemi. Druga wyprawa wkrótce wyniędzie z Portsmouth najwięcej z iazdy złożona pod dowództwem GG. Stewart i Payne. Najwyższym wodzem po złączeniu sił będzie G. Wellesley wślawiony zwycięstwem w tym kraju nad francuzami których do opuszczenia iego zmusił. G. Abercrombie zatrzymany we Francyi wraz po zerwaniu traktatu Amieńskiego wymieniony został za G. Lefebvre wziętego w odwrocie G. Moore z Hiszpanii—X. Yorck przez dymissyą stracił 6 t. f. s. dochodu.

Na wyspie S. Domingo okropna wojna panuje między Prezydentem Petion a Naczelnikiem Christoph: wszędzie pierwszy wygrywa. G. Bergerac Trechet stronnik Petiona zbliżył się pod Cap stolicę Christofa, ten wysłał morzem Lorda Mulgraw w drugą stronę dla rozerwania sił i uwagi nieprzyjaciela; lecz ten oddział zupełnie został zniszczony przez G. Lamarre. Połączone więc siły Petiona opasały miasto Cap i na takim miejscu stanęły, że niedługo Christof opierać się zdoła i koniecznie poddać się musi; tym barziej że regiment cały przeszedł na stronę Petiona unikając okrucieństwa Christofa—Potwierdza się wiadomość o śmierci Gubernatora miasta Cadix; pospólstwo rozjątrzonego zamordowało, iego głowa na pice w tryumfie po ulicach noszoną była. Te rozruchy roztrzęsnęły już zawieszoną ciekawość względem przyięcia woysk naszych do miasta—Prezydentem stanów ziednoczonych mianowany jest Madisson, Vice - prezydentem Clinton—Postanowić ma ta Rzeplta odierać mocą, jeżeli by iey okręta przez nas lub Francuzów miały bydź przeżierane; jeżeli do tego przyydzie, niemylna z nami nastąpi wojna—Zabraliśmy osadę francuską Cayenne, która d. 12 stycznia przez konwencyę poddała się. D.

50 stycznia wylądowali nasi w Martynice, bronili się mężnie francuzi, Kapitan Taylor i wielu innych officerów poległo, Półkownik Packenham i inni officerowie ranieni. G. Villaret Joyeuse bronił się naj mężniej w zamku Bourbon.

DREZNO 24 Kwietnia. Mar: Berthier X. Neufchatel przysłał tu do Mar: Bernadotte X. Pontecorvo gońca ze Strazburga: d. 14 po odebraniu od niego depeszów rozkazano cały arsenał tutejszy wyprowadzić, a zatym d. 15 i 16 przeniesiono na statki 200 dział i wiele wozów i wszelkich potrzeb woennych. Mar: Bernadotte wraz na czele 25 t. woysk Saskich wyciągnął przez Altenburg do Hof, gdzie d. 18 miał stanąć. Król z familią mieszka w Naumburg: w przypadku najazdu miasto nasze nie ma bydź narażone na próżną a zawsze zgubną obronę. Kto w polu zwycięża, ten i w twierdzach panuje. Warszawianie lubo daremnie, natężyli usiłowania swoje na obronę kraju od Austryaków; Rada stanu kazała departamentom dostarczyć do woyska 9 t. konskrypcyonistów pierwszej klasy: wiele młodzieży mianowicie szlachetney cisnęło się do regimentów; najbogatsi przyjmowali stopień żołnierza lub kadeta. Dywizye X. Poniatowskiego, G. Dombrowskiego i G. Zajączka oraz bitny regiment Turno do Gallicyi ruszone były. Gwardya narodowa utrzymywała straż w mieście. Co później nastąpiło, już wiadomo: wszystko teraz wszakże zależy od losu woysk w Bawaryi zgromadzonych; na nich leży los krajow niemieckich i naszych. Mówią o bitwie d. 30 zaszłej między Austraykami i Francuzami w okolicach Rohr Phafenhausen i Neuburg; w tej stracić mieli pierwsi 10 t. ludzi: mówiono także o osadzeniu Gdańska przez Prusaków lecz to mylna była wiadomość.

Woyska francuskie i westfalskie, na wozach iadą z Prus, Hannoveru, Magdeburga ku Dunajowi; z tychże miejsc prowadzą wiele sucharów, oliwy, ryżu i dalszej żywności. Słychać że Hieronim będzie iednym korpusem dowodzić. Założono w Auszpurgu wielką piekarnię obozową; do niej każdy piekarz powinien dać połowę czeladzi swojej: otoczono to miasto szaniami, które artyleryą osadzono; wzniesiono reduty nad rzeką Lech, i ciągle od 5 do 5 t. ludzi pracuje na zabezpieczenie tego składu gospodarki woyskowej. Portugalczyków 4 t. dywizya ciągnie przez Huningue i las czarny do głównego woyska. G. Rapp udał się do woyska. Mar: Davoust przeprawił się przez Dunaj z 60 lub 70 t. w Donawerth i stoi na lewym skrzydle W. armii. Napoleon czynił wszystko co mógł dla odwrócenia klęsk woennych; zabawiwszy trochę w Strazburgu musiał nakoniec Ren przebyć: nie ma więc już nadziei pokoju iak tylko w zwycięstwie i pokonaniu drugiej strony. Tak niegdyś Cezar podnosząc oręż powiedział, już Granik przebyłem. D. 17 miał bydź Imperator w Donawerth: przebiegał i rozpoznawał dzień cały rozłożenie korpusów; Maior generał Berthier razem znajdował się. Całe woysko skupiło się w ieden kąt między Lech i Dunajem; między Auszpurgiem, Donawerth i Neuburgiem. Austriacy wkroczyli 6 korpusami i 2 rezerwami z Czech i Au-

stryi do Palatynatu i Bawaryi. Korpus 5ty 6ty i rezerwa postąpiły d. 10 z Austrii z Alt Oeting na lewy brzeg rzeki Inn i zaszły mil kilkanaście w głąb kraju; opanowały Munich i Landshut nad Jzerą i jeszcze za tę rzekę do Sigenburg ku Dunajowi niedaleko Neusztat postąpiły: po krwawych gonitwach d. 18, 19, 20, 21 cofnęły i osobliwie połączyły się d. 22 w Alt Oeting. Jedni mówią, iż 30 tysięczny korpus francuzki zupełnie był porażony, drudzy przeciwnie utrzymują że klęska spadła na Austriaków: to pewna że Francuzi niecofnęli się ani za Lech ani za Dunaj. Gwardya Imperatorska w linii stanęła: któżby rozumiał iżby ona bytż mogła przed dwoma miesiącami w Valladolid? Jazda Imperatorska i proporce Krasińskiego późniet nadędy; niedawno ostatni od pierwszych w Paryżu wspaniałe uczty sprawione mieli.

MEDYOLAN d. 10 Kwietnia. Eugeniusz Vice-król włoski otworzył d. 1 posiedzenia Senatu uroczystym obrzędem. Gwardya otaczała pałac Senatu i dwoma szeregami wiązała go z pałacem Królewskim. Rada stanu z oddziałem jazdy udała się do Senatu, gdzie przez 3 Senatorów spotkaną i wprowadzoną była. O południu działa ogłosiły wyjazd Vice-króla, który otoczony urzędnikami koronnymi, domu, ministrami ceremonii, ministrami, heroldami i 2 szwadronami dragonów gwardyjskich przybył przy odgłosie dział do Senatu. Spotkany przez deputacyą i wprowadzony zasiadł na tronie, z którego miał mowę do Senatorów.

„Niema dnia iednego, rzekł, w ciągu lat 12, któryby nie był oznaczony dobrodzieństwem naszego oycy i wielkiego monarchy dla królestwa Włoskiego, które pierwszym była teatrem iego chwały. Dzięki mocy iego oręża, nie ma już Lombardii, Modeny, Wenecyi, Legacyi Ferarskiej i Bonońskiej, które oddzielne słabe, bez rządu i znaczenia utrzymać się niemogły, dziś one składają ieden włoski naród; odrodzony zupełnie i w iedno ciało złączony. Granice nasze są ostatecznie ustalone; 6 mill: ludzi iednego ma Pana i też same prawa od Cattaro aż do Sesia. Wydatki nie przewyższają dochodów naszych. Urzędnicy, żołnierze, kupcy, rolnicy, uczeni, ubiegają się w usługach oyczyźnie; artyści niedają się wyprzedzić w tym zawodzie. Na koniec ma naród liczne woysko złożone z pierwszych rodzin, którego dawniet nieznal: to woysko iest mężne i bitne; gdziekolwiek było na północy lub południu wszędzie tego dało dowody. Nietrzeba na to innego świadectwa, nad pochwałę największego z wodzów, który powiedział, „Ludy włoskie od czasów rzymskich nigdy niewalczyły w Hiszpanii, i żadna epoka nie była tak chwalebna dla oręża włoskiego iak dzisiejsza.”

Vice-król nagle wyiechał do południowego Tyrolu. D. 7 był w Salurne, z kąd konno udał się do Trydentu. Zgromadzaia się woyska nasze i francuzkie w Fryulu. G. Macdonald służyć będzie pod Eugeniuszem — Król Joachim bawi w Neapolu. Dla utrzymania spokoyności w kraju i poskromienia zbóyców zgromadził 17 t. żołnierza w Peresano i wydał odezwę do narodu: każda gromada zapłacić musi do skarbu 200 dukatów srebrnych za każdego zbóycę króryby przez rząd był w niey пойmany.

AMSZTERDAM d. 15 Kwietnia. Zgromadzenie prawodawcze miało audyencyą u Króla. Prezydent miał mowę, w której oświadczył nayprzód hołd uszanowania, potym zdał sprawę z czynności; mówił o wprowadzeniu kodexu kryminalnego i cywilnego, który zabezpieczyć ma wolność i własność każdego; o stanie skarbu, który odpowiada potrzebom, i zaręcza opłatę procentów wierzycielom; o ustawie iednostayney wagi i miary; o zachęceniu rolnictwa, na którym trony i ludy opierają się. Czyż więcey waży szabla Bellony iak sierp Cerery? Daley mówił o upadku zupełnym handlu; o potrzebie pokoju, który naypierwszym Niebios będzie darem, kiedy świat go odbierze z ręki bohatera ważącego losy narodów. Uwielbił dobroć Króla, z iaką starał się zapobiedz spustoszeniu od rzek wylewu. Ludwik I pochwalił w odpowiedzi gorliwość zgromadzenia; zalecił cieszyć na prowincyi umysły i one do cierpliwości zachęcać, przypominać wyższym i niższym iedność i zgodę; zagladzić różnicę iaka zachodzi między prowincyami, pamiętać tylko że wszystkie prowincye Zelandy, Hollandy, Geldry, Brabancy, Fryzy, Oweryssel, Utrecht iednym są narodem Hollenderskim: uwielbił Król wspaniałość, z iaką obywatele pośpieszyli na ratunek nieszczęśliwym z przyczyny rzek wylewu; i z iaką otworzyli składekę 6 mill na poprawę szluz i grobli: mówił zatym król o potrzebie konieczney wzięcia w kluby rzek i opołożeniu zapory przed morzem; ztąd zaś wyliczał korzyści dla handlu i rolnictwa z powiększenia wód w kanałach, z ulepszenia dróg na groblach i z osuszenia błot i niz: na koniec zalecił urządzić gwardyę narodową Schuttery zwaną, do której wszyscy obywatele od Króla aż do nayniższego kmiotka należeć powinni; i chodzić do niey z tym przekonaniem iakie każdy syn oyczyzny mieć powinien.

Król chcąc osobiście weyśdź w potrzeby kraju, i pocieszyć strapionych Hollendrow, przedsięwziął podróż po departamentach i wsiach nawet. Był w Gemert, Helmont Eindhoven, Tilbourg, oglądał wsie, grunta, pastwiska, fabryki, drogi, kanały, budowle, i wszystko to co wewnętrzną siłę kraju stanowi. Przyrzekał pomoc ze skarbu narodowego na rozmnożenie kanałów i podniesienie grobel dla wydobywania z pod wod pastwisk i gruntów. Mianowicie mają bytż przedsięwzięte roboty dla połączenia kanałami Hollandyi z W. X. Bergu i Kliwii, które wzajemnie łącząc się z Westfalią komunikować się będą przez kopiący się tam kanał i robiące się szluz z Elbą, Sprą, Odrą, Wartą, Noteciem, kanałem Bydgoskim Wisłą, Kuriszhafem, Preglem i Niemnem. Do d. 20 obiechał Monarcha 12 wsi i 4 miasta; bogdayby dobroczynne iego zamiary spełnione bytż mogły — Huzarowie nasi czynnie przyłożyli się do zwycięstwa Francuzów nad Hiszpanami pod Medelin i Ciudad Real, z kąd już otwarta droga do Cadix. Pod Texel krąży Anglicy. Eskadrę francuzką która wyszła z Brest i połączyła się ztą która była w Rochefort dowodzi Admirał Lallemant na mieyscu Kontr admirała Vilaumetz.

DODATEK

DODATEK Nro 35.

DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO

w WILNIE dnia 1. Maia ROKU 1809.

Kantor gazety Kuryera Litt: u XX. Piarow w Wilnie Pre-
numeruje się rocznie i puł rocznie w terminach przed 1 Stycznia
i 1 Lipca: na prowincyę za każde puł rocze po rubli 7, w mieście
po rubli 4 i puł, każda sztuka po dwudziestce,

WILNO 21 Kwietnia. Wybrani roku 1805 od obywatelów Gubernii Wileńskiej JW. Antoni Lawdański i Barnaba Dederko pierwszy na Prezydenta, drugi na Assesora Sądu Gł: Wileń: Departamentu cywilnego, odbywszy przez 5 lata urzędowanie swoje, raz drugi na skńczonym niedawno Seymiku zyskali ufność obywatelów, z których wyboru JW. Dederko otrzymał Prezydencyą Sądu Gł: Wileń: Depart: Igo, a JW. Lawdański przy styrze sprawiedliwości w Departamencie Cywilnym Sądu Gł: pozostał. Jak wiarę i ufność ci dwaj Naczelnicy sprawiedliwości w Gubernii Wileń: u obywatelów postępowaniem bezstronnym znaleźli tak naywyższą swoich urzędów approbatę ze względów Monarszych otrzymali. Dnia 20 zaprzysięgłszy święte obowiązki JW. Dederko i JW. Lawdański iako już approbowani Prezydenci rozpoczęli swoje Urzędowanie d. 21, pierwszy w Departam: 1szym, drugi w Departamencie cywilnym na drugie triennum.

1809 Apr: 2. W. JP. Szostakowski stawiając przed aktami Ziem: Wołkowyskimi, zaniósł w Imieniu JW. Maryanny z Potockich Grafini Grabowskiej Kracyzny Litt: oświadczenie w ostrzeżeniu Publiczności o Jey prawach do majątności Kryniczyna w Pttcie Rosień: leżącej, dla powsze-
ney zatym wiadomości takowe iedyne zapowiedzenie JW. Grafini Grabowskiej przez Gazety o-
głasza się.

Miedzy Księgami, niedawno przybyłemi do Sklepu JP. Hasebacha, znajduje się Dzieło Rassy-
na Tragedya pod tytułem Berenika, przekładania Jana Ignacego Graffa Molla.

Są do przedania dwie wioski od stu dwódziestu osady z dwoma dworami, dusz męzkich wedle skazek 412. mające obszer-
ności włok Chelmińskich 412 położone między Włodawą a Brześciem. w Powiecie Brzeskim, Gubernii Grodzieńskiej od rze-
ki spławney Bugu o pułtory mili, a od Brześcia o mil 4 przy własnych obszernych puszczech kto zechce kupić ma się udać do Assessora Sądu Niższego Ziemskiego Pttu Brzeskiego Łazowskiego.

Sąd Taxatorsko-Exdywizorski wedle dekretu Sądu Magistratowego Miasta Gubernińskiego Grodna, do taxi i exdywizyi majątku zadłużonego ze-

szłych Krzysztofa i żony iego Renikow maystrow kunsztu kotlarskiego Obywateli mieyskich Grodzieńskich, dla uczynienia należytey z tegoż ogólnego majątku, wszystkim kredytorom Satisfakcyi przeznaczony, i w tymże mieście Grodzie exstuiący. — Ze przez akcessoryjne wyroki swoje w roku terazn: 1809 msca apryla 14 dnia oczę-
wiście w stałości nie których stron zapadłe, wszelkiego majątku i wszelkich dokumentow tak na Szlach: Theodorze Kaessie Obywatelu Grodzieńskim iako pozostałych w nieletności Sukcesorow Renikowskich Opiekunie, dla Kredytorow; iakoteż na tychże Kredytorach, dla tychże Renikowskich Sukcesorow, wszelkich dokumentow, preten-
sye i-h pewnie dowodzących, na dzień 1 Msca Maia Roku terazn: do Kancellaryi Magistratowej Grodzień: złożyć się, a przed Sądem Taxatorsko-Exdywizorskim, zaprzysiędz się powiną kompor-
tacyą, i oney do tygodni czterech persystencyą, przeznaczył. — Ze po upłynieniu czterech tygodni, to jest na drugim terminie: w dniu 12 Msca Maia roku terazn: kontynuując swoje Taxatorsko-Exdywizorskie Sądowni two, po otaxowaniu kamie-
nicy Renikow w Mieście Grodzie przy ulicy mo-
stowej, pod Nrem: 755 położoney, też kamienicę, i wszelki ruchomy majątek, przez publiczną licy-
eytacyą, et per plus offerentiam, w trzech ter-
minach następnych to jest: od dnia 12 Maia do 14, przez trzy dni, i przez następne także dwa po trzydniowe termina, do dnia 20 tegoż Msca i Ro-
ku, zprzedawać będzie — Oraz że kredytorowie wszyscy do uskutecznienia w wyż pomienionym terminie komportacyi, i do osobistego, lub przez Plenipotentow przed tymże Sądem Taxatorsko-Exdywizorskim stawania, i pretensyów swoich sub
abmissione onych, dowodami i przysięgami ure-
alizowania, są obowiązani, ninieyszą publiczną przez Gazetę ogłasza Awizacyą, i oną własnymi utwierdza podpisami. — Pisan w Grodzie roku 1809 Miesiaca Apryla 16 dnia.

Józef Korewa Exdywizor Prezydujący.

Karol Eysymonth Exdywizor.

Antoni Zyszkiewicz Exdywizor.

W roku terazniejszym 1809 miesiaca mar-
ca 29 dnia Nieiański Jegomość, lat koło czter-
dziestu mający, urody słuszney, figury w sobie szczupley, twarzy dużej suchej pociągłej, i no-
sa dużego, włosów na głowie strzyżonych ry-
żawych czerwonych i bakombardow tegoż ko-
loru dużych, w czuyce szaraczkowej światłej z kołnierzem dużym, z człekiemy przy nim będą-
cym wzrostu małego, twarzy małej suchej w płaszczu białym, mający zawinienie z sobą małe, na
stancyi będąc u JP. Zukowskiego Obywatela Wi-
leńskiego za wileńską bramą w domie pod
Nrem 100 położonym, niał od niżej podpisanego, człowieka z kołmi trzema i bryczką za mil 5 od Wilna w Powiat Trocki do dworu Owsia-
niszek na trakcie Janowskim położonego, który to człowiek pułwieczny, urody słuszney sucharla-
wy, twarzy okragłej, włosów bładynowych, w kożuchu starym i płaszczu także starym koloru bronzowego, z kołmi jednym wilczatym lat 5

małym, grzywy i ogona czarnego, i dwoma karami z których jeden ma lat 5 na szósty, a drugi lat 6 na siódmy a wszystkie trzy mierzyny, w chomontach furmańskich, z bryczką mającą budę pokrytą płótnem furmańską, gdy do tych czas niepowrócił, ani sam, ani koni, ani też może niżej piszący się powziąć jakiegokolwiek wiadomości gdzie się podział, przeto nayspokorniej uprasza wszystkich Obywateli Imperium Rosyjskiego i zagranicznych, aby przyjąwszy takowych ludzi lub koni przez komunikacye do najbliższej Zwierzchności dostawili, dla pozyskania swojej straty. — Datt 1809 apryla 20 dnia w Wilnie. —

Jerzy Romanowski.

Niżej podpisany do wiadomości podaje, jeśli by życzył kto sobie nabyć Prawem wieczystym Maiętności Dziedziczne po zesłym JW. Ludwiku Hrabu Tyszkiewiczzu Aktualnym Tajnym Sowietniku pozostałe, w Powiecie Wileńskim leżące, iako: maiętność Rybiski z Folwarkiem Równym-polem o 3 wiorsty od miasta Wilna położoną. Pałac w Mieście Wilnie na Niemieckiej Ulicy sytuowany, i Pałac murowany, z Dworkami drewnianymi, Stajniami, Wozowniami i Spichrzami, na Przedmieściu Łukiskim sytuowane, oraz Maiętność Popławy pod Miastem Wilnem leżącą z Młynem murowanym o 8 kamieniach do młwa zboża, i robienia krup perłowych, z Pokojami nad nim będącymi, z Austeryą murowaną, z Zamszarnią, z Sianożęcami, Zaroslami, i wygonami, do kupienia na wieczność, lub za arędowania; tudzież będzie się wyprzedawać za cenę upropocyonowaną: Stebro stołowe, Porcellana, Szkło, Bielizna stołowa, Cy-na, Miedź, Brązy, Meble, Zwierciadła, Adamaszkiztukami, Obrazy Argent plate, Poiazdy, Szory, i sprzęty różne etc. — Takowa wyprzedaż nastąpi w dniu 6 Maia Roku teraźniejszego 1809, w którym dniu każdy życzący sobie nabycia wymienionych rzeczy, będzie mógł widzieć, i o cenie regularney od niżej podpisanego mieszkającego w Pałacu zesłego JW. Hrabu Tyszkiewicza zainformować się, równie i o szacunku Maiętnościow, iakoteż o intracie onych dokładną odbierze wiadomość. —

Jakub Sięwórk mp.

Na skutek dekretu Remissyynego Sądu Głównego: Litt., między kredytorami i debitorami Jerzego Sylwestrowicza Łowczego Wileń: Sąd Ziemski Trocki przeznacza- iącego, awizują się niniejszą cytacją następni onego dłużnicy: Fabian Borch Gener: Artyller: o talarów 650, tenże o talarów 135 gr: 57½ Kościakowski Starosta Czoty: o czer: zł: 1,000, Kruzer Generał o złch 8,000, Xiąże Woroniecki Podkom: J. K. M. o czer: zł: 100, Adam Zaiączkowski dłużnik Michał Derefiowicz, i Nikodem Pomarnacki Paręcznicy, o złch pruskich 8,960, S. Buhuszewicz o złch 1,400, Matuszewicz Wincenty z Podola o czer: złch 50, Zyniew Star: Berz: o czerw: 50, tenże o czer: zł: 20, Józef Kossakowski Kustosz Wileński o czer: zł: 150. Mikołaj Zmijowski o czer: złch 15, Kapitan Kleyn o czer: złch 25. Mieszkowski Starosta o czer: złch 657, Czetweryński Kasztelan o złch 4,500, Opat

Szydłowski o czer: złch 200, Cieszkowski Podkomor: o złch 4,000, General Kozłowski o złch 1,400, Prymas Ostrowski o złch 5800, Michał Ditrych o czer: złch 267, Duchen Pułkownik o czer: zł: 87, Xiąże Mar: Lubomirski o czer: złch 100, Franciszek Mikulski o złch 1,250 tenże o czer: złch 12. Przyałgowski Ciwun Pojurski o zł: 1,007 gr: 17, Xiądz Muśnicki Pleban Wołun: o czer: złch 45. Michał Koncewicz Mostow: Oszmian: o czer: złch 49, Kanonik Sylwestrowicz o czer: złch 33 i złch 250, Moyżesz Hirschowicz Kupiec Wileński o złch 2,000 Jankielowiczowie Iwieyscy o złch 1,201, Bitnerowa o czer: 9. złch i talarów 22, Pióro o czer: złch 15, Jan Bronikowski Maior Wósk Rosyjskich o czer: złch 950, Huszcza Antoni, Legiecki z Hryniewicz i Kapitan Bohdanowicz, każdy poosobno o czer: złch 5, niemniej z wyroku Kommissyi Bankowej w dniu 25 Julii 1800 Roku ogłoszonego, na mocy dekretu zjazdowego w Roku 1792 Januar: dnia 22 zapadłego, na Gurowskich, Podhorodeńskich, oraz na JW. Steckim summe dla zesłego Sylwestrowicza wskazującego; tak pomienieni tym dekretem debitorowie, iako też wdowa i sukcesorowie po Pawle Białobrzeskim o zł: 22,000. — Wyrażeni tu Debitorowie lub ich następcy, sami lub przez umocowanych Plenipotentów w kadencyi następney Junio-wey w Ziemstwie Powiatu Trockiego dla usprawiedliwienia się w zawinieniach iak przed tymże Sądem stawac są obowiązani, tak w niestanności onych, że ogłoszone debita zasądzonemi na nich zostaną, ostrze-ga się.

Sąd Gł: prezydencyi JW. Lawdańskiego skończywszy sprawy z rejestru Remissyynego, przedsięwziął sędzić z rejestru appellacyynego, w którym są aktoraty: Zaiączkowskiego z Sylwestrowiczami, Kuczyńskiego z Andruszewiczami, Rodowiczow z Rodowiczami, Niemczewskich z Niemczewskimi, Bielskich z Łokuciejewskimi, Lachnickiego z Rydzewskimi, Morducha z Leybowiczem, Gaseckich z Raykowskimi, Moyszela z Owsieio-wiczem, Toczyłowskiego z Polatyłą.

Słowo przeszley Szarady Nie — wola.
Z A G A D K A.

przez Tłomacza Bereniki.

Od Słowa, co w Oyczyźnie Romula, byt wzięło;
Na którym Polak składa wszelkie trudy swoje,
Usun pierwszą sylabę, uyrzysz cuda Dzieło
Za coby dziś Grek pewnie drugą burzył Troję.

Cena targowa.						
Od d. 30 Apryla do d. 1 Maia					Rub	Kop
Beczka	Zyta	-	-	-	9.	60.
	Pszenicy	-	-	-	14.	50.
	Jęczmienia	-	-	-	8.	40.
	Owsa	-	-	-	5.	—
	Grochu	-	-	-	9.	60.
Faska	Masła	-	-	-	4.	—
Asygnacya	100 Rubli	-	-	-	47.	50.
Dukat	-	-	-	-	3.	28.